

VERSLAG PAASEXKURSIE 1982

Als ik er aan terug denk dan stijgt het schaamrood me naar de kaken. Dit er heeft geen betrekking op bovengenoemd evenement, maar op het moment dat de redactie van Afzettingen mij opbelde met de vraag hoe het stond met het verslag van de paasekursion. Een en ander was reeds lang geleden, en zelfs het verslag van de pinksterekursion was al in druk verschenen. Of het nu door de prachtige zomer kwam die we net achter de rug hebben, wie zal het zeggen. Feit is dat ik het glad vergeten was. Maar al is de paasekursion alweer een tijd voorbij, er zijn toch dingen die niet te vergeten zijn, zoals:
de koude, natte vlagen die over het vlaamse land waaiden;
de eerste ontmoeting van de deelnemers (of moet het 'ekursionisten' zijn?);
de hoeveelheid gevonden haaietanden;
de hoeveelheid gevonden mollusken.

Daar de geologisch sekretaris -door familieomstandigheden- verhinderd was de leiding van de ekursion op zich te nemen, nam de sekretaris zijn taak over. Deze heeft zich, zeker gezien de korte voorbereidingstijd, uitstekend van zijn taak gekweten. De geologisch sekretaris had, in samenwerking met Anton Janse, nog wel het voorbereidende veldwerk gedaan.

Als ontmoetingspunt voor zaterdag 10 april was het marktplein van Aalter voorgesteld. Met enige moeite vond men elkaar daar in een aan het plein gelegen koffiehuis. De eigenaar hiervan zal zich dit moment ongetwijfeld nog herinneren als een -helaas vermeende- ervaring van de belgische economie. Hij serveerde vele kopjes koffie.

Gezamenlijk gingen we naar de afgesproken lokatie achter de rijksmiddelbare school in Aalter. Daar werd, na enkele sonderingen, begonnen met het graven van een bescheiden kuil. Daar iedereen er van overtuigd was dat bescheidenheid evenals tevredenheid tot niets leidt (uiteraard alleen in de hobby) was deze kuil al spoedig een vrij groot gat van ongeveer 2½ meter diep, waarin de Zanden van Aalter ruim voorhanden waren. Deze Zanden van Aalter vormen met de Zanden van Oedelem de Formatie van de Hoorn. Ze worden tot het Lutetien (Eoceen) gerekend.

Met enige vertraging hadden we de beschikking gekregen over brandslang, spuitstuk enzovoorts, zodat we dankzij de Aalter-brandweer over een ongelimiteerde hoeveelheid water konden beschikken. In combinatie met de zeef was er zodoende een unieke gelegenheid om de hoeveelheid gruis en dergelijke thuis flink op te voeren.

Een der omwonenden, die het gemartel met plastic zakken niet langer kon aanzien, stelde spontaan en belangeloos zijn kruiwagen ter beschikking. Daarvan werd goed gebruik gemaakt.

Iedereen die hierbij aanwezig was, zal met dankbaarheid terugdenken aan deze hartverwarmende geste, die hard nodig was, omdat het een van de weinige verwarmende dingen was, die wij die dag zouden krijgen.

Het was koud en bleef koud (de wind zowel als het water). Het hing dus helemaal van je instelling af of je ging gloeien van enthousiasme over de enorme hoeveelheden turrítella's, callista's, cardiums enzovoorts en niet te vergeten de haaietanden, die als krenten in de pap zaten.

Deze tanden zijn ongetwijfeld nooit zo gretig gebruikt door de oorspronkelijke eigenaar als ze nu uit de zeef werden gegrepen.

Bovendien kan dit voorraadjie natuurlijk ruimschoots verder worden aangevuld als de zakken gruis zijn uitgezocht.

Een soortenlijst wordt met belangstelling tegemoet gezien.

De tweede dag was bestemd voor een bezoek aan enige kleigroeven. 's Morgens werd de kleigroeve van de steenfabriek in Kortemark met een bezoek vereerd. Hier is het contact te zien tussen de Afzettingen van Vlaanderen (Flanders Member) en de Afzettingen van Egem (Egem Member). De Afzettingen van Vlaanderen werden tot voor kort Klei van Ieper genoemd. De Afzettingen van Egem stonden bekend als Zanden van Mons-en-Pévèle of als Zanden met Nummulites planulatus. De beide afzettingen behoren tot de Formatie van Ieper en worden beschouwd als Ypressien s.s. Enkele gelukkigen werden daar één of meer haaietanden rijker en verder bestond de -voor ons interessante- fauna uit volledig verpyritiseerde schelpfragmenten (Cardits). Daar de hoeveelheid fossielen in de 'Ieperse klei' niet inspirerend werkte, werd in de namiddag begonnen in de bij velen reeds bekende groeve te Egem, van de steenbakkerij Ampe NV. In deze zandgroeve is het onderste deel van de Zanden van Egem ontsloten. De weersomstandigheden waren nog steeds verre van ideaal en gezien de grootte van de groeve was het niet al te verwonderlijk dat de deelnemers verspreid raakten in hun pogen de zakken te vullen met bijvoorbeeld mol-lusken. Al vrij spoedig zag men echter in een uithoek van de groeve een concentratie van hardwerkende, tamelijk rustige personen, die slechts af en toe hun emoties lucht gaven door een niet al te luide kreet. Af en toe verwijderde iemand zich wankelend en hijgend onder de last van de met grond gevulde zakken. Ze gingen met glinsterende ogen, onder het zwoegen denkend aan de mooie, grote tanden, die zij ongetwijfeld hadden opgeschept. Juist ja, er was een grote concentratie van in zeer goede staat verkerende haaietanden ontdekt en daarom vertrok iedere verzamelaar van tanden hier dan ook voldaan.

De laatste dag werd besteed aan een bezoek aan de Zanden van Lede (Lutetien) te Meldert. Allereerst werd -vanwege neergutsende regen- een bezoek gebracht aan een plaatselijk centrum om gezellig van een kop koffie te kunnen genieten. Hiervoor waren ongeveer zes serviezen nodig. Niet vanwege ons grote aantal maar meer vanwege de omvang van de serviezen. Gelukkig werd het na niet al te lange tijd weer droog en kon er fanatiek met graven worden begonnen. Zoals bekend zijn de aragoniet schelpen hier volledig opgelost en zijn slechts de calcië schelpen bewaard gebleven. Zodoende kon er weer een ruime oogst worden binnengehaald aan gryphea's, anomia's, pectens, rostra van Belosepia, visresten, zeeëgels en vooral: nummulieten, nummulieten ad absurdum. De attente lezer heeft natuurlijk al gemerkt dat geen melding wordt gemaakt van het vinden van een Nautilus.

Na de middag ging ieder zijns weegs. De een rechtstreeks naar huis, de ander via een omweg, om nog ergens de buit te kunnen vergroten. Al met al was het een geslaagde exkursie, al was het alleen al omdat oude contacten konden worden verstevigd en nieuwe vrienden konden worden gemaakt. Jammer dat zo weinig bestuursleden acte de présence gaven.

S. van Berkum

Deelnemers: S. van Berkum, J. Boes, T. Bor, M.C. Cadée, C.A. Deerenberg, N. Dekker, J.E. v.d. Dussen, W. Groeneveld, W. Groeneveld jr., H.P.J. Keukelaar, de heer en mevrouw A. van Manen, F. van Nieulande en N.M. Vos.